

Sifnos

En vind av tröst

Jag har precis slagit upp ögonen i det morgonsvala rummet. Gardinerna böljar svagt och en av Andonis tappar gal därute, som vore det för sista gången. M sträcker ut en varm hand mot mig, halvt i sömnen. Ännu en morgon, en dag i oändligheten. Allting är fullbordat, inga frågor om varför eller varthän. Det var länge sedan vi tänkte på saker som hyresavtal och rabattkuponger på knäckebröd. Längesedan vi befann oss i den yttre verkligheten. Havet svallar tungt. Jag reser mig upp och går ut på terrassen.

För några dagar sedan anlände vi hit, till ön Sifnos i västra Kykladerna. Vi visste ingenting. Dammiga och vindpinade, efter ett dygn i Pireus och till havs, klev vi på bussen nere i Kamares. Vi skulle tvärsöver ön, hade läst om Faros, den lilla fiskebyn som var så tilltalande. För uppför de böljande, terrasserade sluttningarna mot öns huvudort Apollonia. I skrevorna kikade honungsbinas knallblå kupor fram, koloni för koloni. Vita kapell. Enstaka boningshus i skuggan under prunkande, chock-lila bougainvilleor. Chauffören tutade vid varje möte. En bekant. Alltid någon han kände. Sedan taxi sista biten, ihopklämda. M i framsätet och jag där bak med alla fyra barnen.

Landskapet öppnade sig för oss utan större dramatik. Det var först när vi såg Faros mellan kullarna som jag kände det komma. En klump i halsen. Något varmt som kramade till inuti bröstet. Kan du se Faros? Den turkosblå bukten där fiskebåtarna ligger och guppar. Den pyttelilla hamngatan med familjen Franzeskos småbutiker, restaurangerna. Ser du de fem kapellen, olivlunden i dalen?

Sandstränderna, ruinen som rasar ner i havet på andra sidan bukten? Den här morgonen när jag står på terrassen tafsar vinden mig fräckt mellan benen. Jag kisar med ögonen och känner det igen - det varma som griper mig, inte lekfullt och glatt, utan tungt och svårt. Jag vet inte vad det är, men det gör mig gråtfärdig.

Jag går barfota nerför trappan och till vänster, över en femtio meter lång strandremsa upp till kajen och mini-market. Yoghurten är fet och ganska dyr, men jag köper den ändå tillsammans med det nybakta brödet som kommit med bussen från Artemonas. Idag är det en av döttrarna Franzeskos som expedierar mig, hon som är förlovad med Jannis, taxichauffören som skjutsade hit oss. Pappa Franzeskos är annars den som håller ställningarna i butiken, en svårmodig man som barnen är lite rädda för. Han har levt ett hårt liv. Som ung var han flera år på sjön. Nu har han fru och fem barn, och hur bra kan man försörja sig på en ö som denna under vinterhalvåret? Vi dukar frukost på terrassen, torkar sanden av borden och sätter på kaffevatten. Barnen har vaknat, sitter tysta på muren och tuggar på mackor med mjukost och jordgubbsmarmelad. Bussen till Apollonia går först om en halvtimme. Det är lugnt. En geckoödlå kikar förstulet fram mellan stenarna.

Den går tio gånger om dagen. Vad kan det ta? Tio minuter upp till metropolen. Bussfönstrena står öppna. Gardinerna flaxar. Vi möter flera åsneryttare än bilister och till höger nedanför en brant skymtar Kastro, Sifnos märkvärdigaste lilla stad, klamrande sig fast vid sin ensamma klippa. Det tättnar mellan husen. Exambela flyter ihop med Katavati och Katavati hinner knappt ta slut innan vi nått korsningen där vi måste hoppa av för att inte hamna i Artemonas. Vi befinner oss i Apollonia, öns hjärta. Ingenting händer. Vi klappar en pudel, köper färsk frukt och grönsaker, bakverk, växlar pengar. En av öns fiskare står på Plateia Heroon och vrålar något om färsk fisk, och en bit därifrån håller melonmannen till med sin solvarma last. Jannis har inga kunder ännu, vinkar inifrån skuggan vid kaféet. Vi hälsar tillbaka, viker sen av till höger bakom Folkloremuseet. Idag igen? Ja, vi måste!

Uppför den vindlande vita gränden, förbi smyckesaffärer, restauranger, souvlakistånd och butiker som säljer t-tröjor. Vi måste till vår favoritaffär igen, den som ligger efter tavernan Argo och efter pilen som pekar mot "bread and pastry", precis innan torget där den där bysten står. Vilken byst? Jag såg ingen byst. Jo, den stod där runt hörnet men ingen bryr sig. Vill in i affären nu, där man bland annat kan köpa sandaler, kondomer, kastruller, actiondockor, tyg i metervara, tvättmedel, luftpistoler, klockor, vykort, tuggummi, telefoner, hattar, örhängen, garn, kaffekoppar och dambindor. Vi går där länge, tittar, klämmer och köper. Ramlar sen ut igen. Studsar tillbaka ner mot busskorsningen och släcker törsten med frappé och cola på Gerontopoulos patisserie. Sen kommer bussen uppifrån Artemonas. Den tutar och vi kliver ombord med våra fynd och våra flammande kinder.

Maten var ett problem innan vi lärde känna Andonis och Lia. Vi prövades oss fram på Faros olika restauranger och blev mer och mer gråtfärdiga för varje gång. Pizza, hamburgare, torr kyckling, små portioner. Eller jättegott som på fiskrestaurangen Faros, men dyrt. Det enda alternativet vi kom på var att vandra med alla barnen över stupen 20 minuter söderut till stranden Apocofto, där vi hittade en taverna som hade god och prisvärd grekisk husmanskost. Men inte varje dag! Paniken steg. Faros var så underbart, men maten... Vi stod inte ut.

En dag kom han vandrande genom olivlunden. Det var när jag och barnen klättrat över muren för att titta på getterna som bräkte så lustigt. Andonis korkskruvshår stod åt alla håll, men mest iögonfallande var hans yviga sjörövarmustasch. Vi var välkomna att titta på hans djur när vi ville. Korna, grisarna, och kycklingarna som är så här små, sa han och måttade något ynkligt mellan tumme och pekfinger. Han försörjde sig rätt bra på jordbruket, odlade egna grödor, men så hade han också en restaurang tillsammans med sin holländska flickvän Lia. Restaurangen 9 muses, den vid infarten till Faros. Den enda vi ännu inte prövat. Från den stunden åt vi lunch hos Andonis och Lia, precis som idag när vi kommer hemdammande med bussen från Apollonia. Turistsäsongen har inte kommit igång på allvar och vi är för tillfället de enda gästerna på 9 muses. Ingen hemma? Får gå och knacka på i rummet bakom köket. De ligger visst och sover siesta, hoppsan! Blev en tidig morgon, några lamm som skulle forslas uppifrån ön ner till hagen här i Faros. Ingen fara, sätt er och titta på menyn så länge. Vi äter lammkotletter, fyllda ugnstomater och spagetti med köttfärsås, knaprar i oss det hembakta brödet och doppar det i salladsspadet. Nästan allt gör de själva, olivoljan, ostarna. Grönsakerna och rotfrukterna kommer från de egna landen och köttet från de egna djuren, nöt, fläsk, kalkon, kyckling, get och lamm. Inte som på restaurangen Gorgona, muttrar Andonis. De köper fruset kött från Nya Zeeland.

Andonis är 40 år och född på Sifnos. Han växte upp i en jordbrukarfamilj i Exambela fyra kilometer härifrån och har aldrig känt behov av att resa, skakar oförstående på huvudet åt mina beskrivningar av midnattssol och decembermörker. Inget som lockar. Det är bättre här, i skuggan under pinjeträden om kvällen när getternas klockor porlar. Inte ens vintrarnas händselöshet får honom på fall, vad han nu gör. Sover, svarar han, och tittar på TV trots att bilden för det mesta är ett enda flimrande brus. Lia däremot har verkligen rest. 1995 la hon sitt hemland bakom sig. Vänner, familj, rötter, allt blev kvar i Utrecht i Holland, för Sifnos skull. Det var där hon äntligen fick lugn i själen. För mycket människor i Holland, säger hon. Man får aldrig vara ifred. Här delar hon sysslorna med Andonis i stilla tempo. Inga hastiga rörelser, aldrig ett hårt ord, trots att det finns hur mycket som helst att ta hand om. Om vintrarna vandrar hon över kullarna, ibland ända upp till Profeten Elias - klostret som hänger på toppen käckt på svaj, högt över Sifnos alla levande och döda. Hon uppmanar oss att komma tillbaka i mars, april. När det blommar...

Solen står högt på himlen. Vi bränner fötterna i sanden på hemvägen och tvingar in barnen i ett av de svala rummen. Sov om ni kan! Men de leker istället. Spelar schack, hittar på sånger om bajs. M och jag dricker kaffe under trädet på terrassen och läser medhavda böcker. Geckoödlan tittar fram igen. Bränner sig den med och lägger sig platt med alla fötterna, inklusive svanstippen, uppsträckt mot skyn. Maria, som hyr ut rummen åt oss, har varit framme och vattnat sin mediokra pelargonkvist. Hon är så mån om vattnet. Det är ont om den varan, påstår hon, och kommer ibland inspringande till oss när barnen duschar. Hon tror att de leker med vattnet, det dyra som kommer med tankbil från Apollonia. Ändå har hon investerat i några helt infantila toalettstolar. Man spolar och spolar, men bajskorvarna åker inte ner. "Det är så skönt att bajs! Plums!" sjunger kören bakom fönsterluckorna. En segelbåt lägger till i bukten.

Eftermiddagen går mot kväll. Vi badar, hittar snäckor och tappar bort dem igen. Pratar med några svenskar som också hittat till vår Glyfo-strand. Alltid några svenskar här, annars är det mest grekiska turister. En och annan ensam engelsk kvinna i yngre medelåldern, som läser deckare och gärna delar med sig av sin entusiasm över Sifnos. Aromatiska pustar av timjan och oregano blåser ner från kullarna. Solen sjunker mot bergskammen i väst. Andonis och Lia är här igen som varje kväll, varje morgon, bärande på påsar och byttor. De får med sig hela barnskocken som gärna vill se på när djuren matas. Hönsen som klapprande äter upp sitt grötliknande foder, kalkonerna som i iver trampar ned varandra och grisarna som ställer sig med framklövarna mot stengärdsgården och skriker. Deras öron fladdrar i motljuset. Jättesuggan öppnar sitt väldiga gap.

Vi äter spagetti till middag. Terrassen ser ut som ett slagfält. Blöta handdukar hänger överallt, golvet är prickigt av ketchupstänk och baconbitar. I natt kommer myrorna få mycket att göra, men de verkar aldrig tröttna på att städa upp efter oss. En metaxa på maten sen. Mörkret som faller. En sista blick upp mot stjärnhimlen som omfamnar oss, innan vi drar oss tillbaka och borstar sanden ur sängarna. Barnen kapitulerar nästan genast. Små snarkningar hörs ändå ut på terrassen. Gardinen böljar svagt och M sträcker sina varma händer efter mig. Om och om igen.

Det är inte skönheten i allt det här som gör mig gråtfärdig. Det är något annat, en saknad redan innan man har åkt härifrån. Som att bli varse all jordisk längtan och känna hur utmätt tiden är. Att veta att snart står man där igen upp till vaderna i allt det gråa, med Vivos poängkort i handen och en deklaraionsblankett i brevlådan. Veta att livet, det riktiga livet, det pågår någon annanstans. Man vet inte var det är eller hur man gör, men på Sifnos går det liksom lättare. Här kan man till och med fånga det i vinden.

© Tina Messing

Även publicerad i Resemagasinet Vagabond nr 3 1999 samt i Grekland - handbok för ö-älskare